

прививає любовь к науке в избранной специальности, как он учит верить в свои силы, насколько он способен выявить недостатки и хорошие стороны в характере студентов и создать условия для проявления способностей в учебной и общественной деятельности.

В нашем вузе специально планируется система мероприятий, способствующая адаптации первокурсников к условиям вуза. К числу наиболее важных мероприятий относятся: работа по формированию и комплектованию академических групп; ритуал «Посвящение в студенты»; «Дебют первокурсника»; чтение курса «Введение в специальность»; знакомство с историей Академии.

Проблема адаптации студентов первого курса является одной из острых проблем воспитательной работы. Поэтому педагогическая поддержка – создание условий и активизация факторов, способствующих раскрытию личностного потенциала студента, его неповторимости и самостоятельности, становится ведущей деятельностью ключевой фигуры воспитательного процесса в вузе – куратора группы.

Література:

1. Сорокин, Г.М. Проблемы вузовского воспитания студентов / Сорокин Г.М. – М.: Недра, 2002. – 72 с.
2. Абрамова, Г.С. Возрастная психология: учебное пособие / Абрамова Г.С. – М.: Академический проект: Альма Матер, 2006. – 702 с.

Короленко В. Л., кандидат педагогічних наук, викладач

*Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського
м. Миколаїв, Україна*

МОРАЛЬНЕ ФОРМУВАННЯ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема морального формування підростаючого покоління, була завжди актуальна, а особливо сьогодні, коли в нашому суспільстві у стосунках між людьми ми бачимо жорстокість і насильство. Учителю, за допомогою своїх знань і досвіду зобов'язаний сприяти ефективному моральному формуванню школярів, захищати їх від жорстокості і грубості, сприяти розвитку їх особистих моральних якостей і прагненню використовувати ці якості в повсякденному житті.

Вирішення проблеми морального формування дітей шкільного віку можуть здійснюватися удома і в школі використовуючи бесіди, конкурси, роз'яснення, розповіді, тематичне дозвілля. Ефективність процесу залежить від середовища у якому знаходиться дитина, стосунків її з навколишніми, особистих виховних якостей вчителя, осмислення дитиною своїх бажань, тощо.

Так, К. Ушинський вважає, що моральне формування людини невід'ємно входить до єдиного процесу її виховання, звертає увагу на взаємодію сім'ї і школи у вихованні особистості, важливість використання в цьому процесі корисного впливу літератури, культури, природи тощо [246]. Вважаємо, що на сучасному етапі розвитку українського суспільства особливої значущості набуває положення науковця про те, що виховання дитини має відбуватися за допомогою корисної праці: «Виховання повинне невисипує турбуватися, щоб, з одного боку, дати вихованцю можливість знайти собі корисну працю в світі, а з другого, – прищепити йому невтомну жагу до праці» [11, с. 101].

Розвиваючи ідеї К. Ушинського, І. Ільїн [3], В. Кушнірюк [5], Т. Чмут [12] та інші вчені підкреслюють, що важливу роль у моральному формуванні особистості відіграє її спілкування у школі, сім'ї, на вулиці. Спілкування розкриває не лише рівень розвитку моральних якостей людини, також у процесі обміну загальною інформацією здійснюється взаємний обмін моральними цінностями. Спілкування вимагає здатності людини розпізнати індивідуальні особливості співрозмовника, його психологію, поведінку і знайти відповідні загальноприйняті способи взаємодії [1; 4]. Отже, можна стверджувати, що спілкування сприяє формуванню сфери цінностей особистості і стимулює її моральний досвід.

Мас рацію Т. Дем'янюк, говорячи, що «формування... особистості вимагає наповнити всі ланки навчально-виховного процесу змістом, який би відображав історію, мистецтво, культуру рідного краю, багатонаціональної суверенної України» [2, с. 7].

Актуальним у контексті нашого дослідження є досвід із морального формування особистості А. Макаренка, який стверджував, що одним з головних моральних цінностей особистості повинні бути дисциплінованість, любов до батьківщини, почуття обов'язку і честі, загартованість, ввічливість, бадьорість, суворість, доброта, наполегливість, володіння собою, вплив на інших, веселий настрій, любов до життя [6; 8].

Вважаємо, що окреслені педагогом моральні цінності охоплюють усі сфери життєдіяльності особистості, тому їх системне формування сприяє її всебічному розвитку. Останнє дає змогу зробити висновок, що головними шляхами у процесі морального формування людини є такі:

- загальна сума правильних уявлень, правильних знань;
- педагогічне піклування про людину;
- спеціальна виховна дисципліна [7, с. 48].

Водночас, розуміючи важливість виховання в особистості теоретичних основ моральності, моральних цінностей і принципів, А. Макаренко визначав: «У нашій школі немає теорії моралі, немає такого предмета, немає такої особи, яка б цю теорію моралі викладала...» [8, с. 27]. Очевидно, що розроблення теоретичних засад різних аспектів морального виховання підвищує якість позитивного впливу загальноосвітньої школи на моральне формування школярів на сучасному етапі.

На думку В. Калашника, школа – це навчальний заклад, який здійснює загальну освіту і виховання молодого покоління [9], тимчасом як «робота з колективом батьків надає значні можливості для морального формування

школярів завдяки застосуванню широкого педагогічного впливу, обміну соціальним досвідом, створенню в необхідних випадках громадської думки, залученню батьків до участі в житті класу», – підкреслює О. Урбанська. Дослідниця вважає, що «робота повинна проводитись у двох напрямках: підвищення також педагогічної культури батьків і досконаліше у зв'язку з цим виконання ними обов'язків вихователів своїх дітей, об'єднання батьків у згуртований колектив, діяльність якого спрямована на підвищення рівня навчально-виховної роботи з усіма учнями класу» [10, с. 112].

Для того, щоб об'єктивно оцінити проблему морального формування школярів на сучасному етапі, необхідно провести чіткий аналіз заходів, неодноразово на практиці проводити різні бесіди і дискусії, але вже можна стверджувати, що в школі необхідні спеціальні додаткові заняття, систематизуючі і заглиблюючі моральні знання школярів з цієї проблеми.

Література:

1. Боришевский М. И. Развитие нравственных убеждений школьников / М. И. Боришевский. – К.: Рад. школа, 1986. – 181 с.
2. Дем'янюк Т. Д. Народознавство в школі: досвід, проблеми, пошуки / Т. Д. Дем'янюк. – К.: Інформ. вид. центр «Київ», 1993. – 80 с.
3. Ильин И. Путь к очевидности / И. Ильин. – М.: Республика, 1993. – 431 с. – (Серия «Мыслители XX века»).
4. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світоглядний аналіз / Л. Губерський, В. Андрущенко, М. Михальченко. – К.: Знання України, 2002. – 580 с.
5. Кушнірюк В. М. Гуманізація міжособистісних стосунків як умова запобігання конфліктам у педагогічному процесі: дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: 19.00.07 / Володимир Михайлович Кушнірюк. – К., 2000. – 186 с.
6. Макаренко А. Книга для батьків / А. Макаренко. – К.: Рад. школа, 1980. – 327 с.
7. Макаренко А. О воспитании / А. О. Макаренко. – М.: Политиздат, 1990. – 415 с.
8. Макаренко А. Советское школьное воспитание / А. Макаренко // Избранные произведения: в 3 т. – К.: Рад. школа, 1985. – Т. 3. – С. 5–110.
9. Тлумачний словник сучасної української мови / укл. Л. П. Коврига, Т. В. Ковальова, В. Д. Пономаренко / за ред. проф. В. С. Калашника. – Харків: Белкар-книга, 2005. – 800 с.
10. Урбанская О. Н. Работа с родителями младших школьников: пособие для учителя / О. Н. Урбанская. – М.: Просвещение, 1986. – 192 с.
11. Ушинський К. Вибрані педагогічні твори / К. Ушинський. – К.: Рад. школа, 1949. – 418 с.
12. Чмут Т. К. Культура спілкування: навч. посіб. для студ. і викл. вищ. навч. закл. / Т. К. Чмут. – Хмельницький: Хіруп, 1999. – 358 с.